

6302

9

*L'any
del ulls*

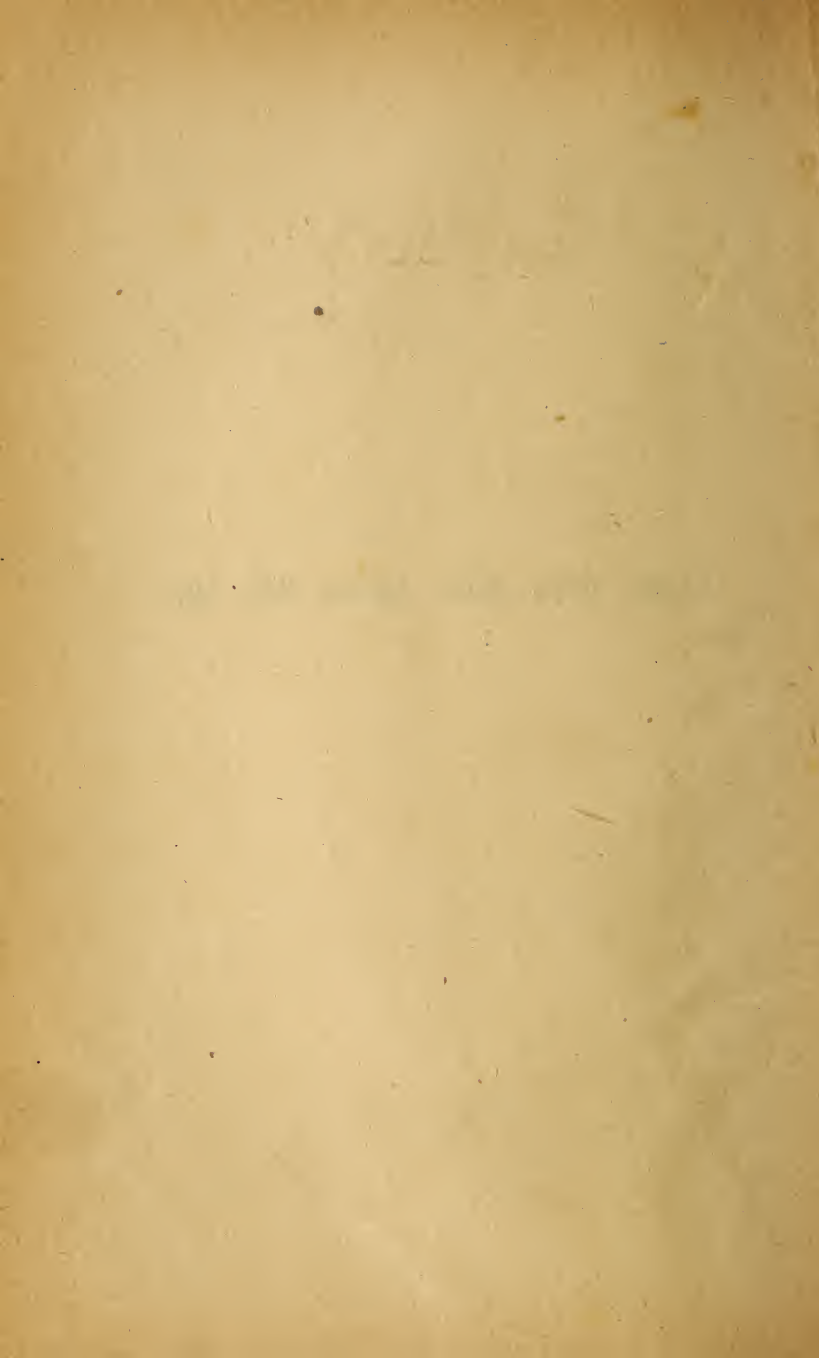
ARXIU TEATRAL MILLÀ

Compra i venda de comèdies de totes menes

Carrer de Sant Pau, 21. - BARCELONA

Urgell

Lluny dels ulls, aprop del cor.

L'UNY
DELS ulls

CAPOD'OR DE COR

COMEDIA

DE

M. Ugeff

1898

A D. Lluís Doba

*Agrahit als consells que
pera aquesta obra va donar-
me, li dedica son admirador
y amich*

Modest Urgell.

L' autor dona las gracias als distingits artistas que, baix la entesa direcció del señor Tutau, estrenaren aquesta obra.

Al carinyo é intel·ligencia ab que la desempenyaren, més que á mérits del llibre, 's deu que logrés el favor del públich

Fentho constar aixís, compleix l' autor un deber de justícia.

REPARTIMENT

PERSONATJES

ARTISTAS

<i>Cemen</i> Isabel.	D. ^a	Carlota de Mena.
Filcmena.	»	Agna Monner.
Carmen.	Srta	Clotilde Domus.
Francisca.. . . .	»	Elvira Morera.
<i>Morera</i> D. Pablo.	»	Conxa Galcerán.
Pequeta.	D	Antoni Tutau.
<i>Quintan</i> Carlos.	»	Manuel Salvat
<i>Loma</i> Ramón.	»	Enrich Giménez..
<i>ploma</i> Climent.	»	Vicéns Barceló

Punt de vista: el del actor.

La propietat d' aquesta obra pertany á son autor y ningú, sens son permís, podrà representarla, traduhirla, ni alterar son titol, acullintse pera fer valer sos drets á la lley vigent de propietat literaria.

Els comissionats del *Arxiu Central Lirich-Dramátich* de D. Joan Molas y Casas, Hospital, 12, 2.º, Barcelona, son els encarregats de cobrar els drets de representació.

ACTE PRIMER

Sala ricament amoblada; duas portas al foro: entre ellas un escalfa-panxas ab un péndol á sobre; duas portas á dreita y esquerra; sofá, sillóns y una taula de centre ab lo menester d' escriure.

ESCENA PRIMERA

CLIMENT ab plumero; després PEPETA per foro esquerra.

CLIMENT. No fem soroll, aixís: ben apoch-apoch; farém la feyna de puntetas... no se sent cap remor, ni cap mena de fressa, ni crits... ni plors... res: tot es silenci... completa quietut. Deuhen dormir: fan be després del xivarri d' aquesta nit... es dir, de casi totas las nits... y tots los días... aixó no es viure: jo no sé pas com ho poden soportar; y si no fos per la lley que porto als amos... ¡ay la mare!... Si D. Pablo ho veu! tot lo tinter vessat per sobre dels papers... Aixó diu que porta desgracia: com hi há món que no hi faltaria res més... La Tomasa sempre ho diu:

solzament qu'ella ho diu amb castellá... diu qu'és de *mal agüero*. Ahir quan l'amo va despedir á n' aquell trasto, li va dir lo mateix... fa un quan temps qu' en aquesta casa tot sembla que ho és de *mal agüero*. (*Veyent entrar á Pepeta:*) Ola! ets tú?... Aquesta si qu' és un *mal agüero*.

PEPETA. ¿Qué diu que soch jo? ¿Qué murmura?

CLIMENT. No murmuro res: parlo clar. Dich qu' ets un *mal-andando*.

PEPETA. Y vosté ¿qué és? Ab mi no s' hi fiqui.

CLIMENT. Crech que, gracias á Deu, ja no m' hi ficaré més ab tú. Avuy s' ha acabat tot.

PEPETA. Sembla que li faigi nosa!

CLIMENT. ¿No més t' ho sembla?

PEPETA. ¿Que dormen els senyors?

CLIMENT. No 'n sé res.

PEPETA. ¿Y 'ls senyorets?

CLIMENT. Menos.

(*Pausa.*)

PEPETA. ¿Qué fá donya Isabel?

CLIMENT. Buscaho.

PEPETA. Qu' és graciós!

CLIMENT. ¿Ja portas la carteta d' aquell mico pera darla á la senyoreta?

PEPETA. Miri: á mí no m' emboliqui... ¿ho sent?

CLIMENT. Ja tens ventura que la senyora és massa bona; pero aquest cop no us valdrá... Tot... tot s' ha descobert: fins ho sap D. Ramón y D.ª Filomena... pero ja t' ho explicaré D. Pablo.

PEPETA. ¿Qué m' ha d' explicar á mí D. Pablo? ¿qué?... ¿Es dir que la senyoreta...

ESCENA II

DITS y D. PABLO per segona esquerra.

D. PABLO. Si de tot lo que ha passat ab la senyoreta n' arribas á dir un mot, jo 't juro que t' arrenco la llengua. ¡Ay de tú, que may més te recordis que l' has coneguda!... ¿Tens el farcell fet?

PEPETA. Sí, senyor. Si 'm vol mirar la roba...

D. PABLO. Au! fora, si no vols que 't tiri escalas avall.

CLIMENT. Bon vent.

(Pepeta s' en va per foro dreta.)

D. PABLO. Per Deu. Climent, confío en que per la teva part...

CLIMENT. May, may! D. Pablo; y are? prou pena té... ¡Deu m' enguart!

D. PABLO. Del pagaré, ni dels recibos...

CLIMENT. Tampoch, D. Pablo: de res; vol callar... pobre senyor!

D. PABLO. Escolta, Climent: á n' el senyoret, que no 's mogui per res, que jo ho mano. Puja á veure si en Ramón encare es á dalt. *(Trucan.)* Han trucat: deu ser ell.

ESCENA III

DITS y D. RAMON per foro dreta.

D. PABLO. Are pujava á casa teva.

D. RAMÓN. No m' hi haurías trobat pas. Ja vaig dirte que jo m' en cuidaría: tot queda arreglat.

- D. PABLO. Tens els recibos, per supuesto; de la firma, ja li has encarregat?
- R. RAMÓN. No 'n passis cap cuidado. D. Ricardo res ha sabut, ni es fácil que ho sápigas: jo li he fet entendre que la teva resolució no será terminant; que la escena que ahir va passar entre 'n Carlos y la seva mamá, devía càstigarse severament; y que, sobre tot, antes de sortir per Londres, devías deixar las coşas al seu puesto.
- D. PABLO. (*Ab molt rezel.*) Escolta: y de la falsificació?...
- D. RAMÓN. Pts... res: ni un mot. Mr. Delonay és l'únich, y pots estar segur que per la seva part may ningú 'n sabrá res.
- D. PABLO. Ay, Ramón!... ja som massa 'ls qu' ho sabém.
- D. RAMÓN. No tinguis por, Mr. Delonay diu lo mateix que jo: el xicot és jove... calaveradas!...
- D. PABLO. Nó, no me 'l abonis... Y de la Carmen? qué me 'n dius d' aquésta?
- D. RAMÓN. Pst!.. phst... per Deu, no cridis: si ho sentía l' Isabel!... ¡pobre Isabel!... ¿cóm se troba, avuy?
- D. PABLO. Tant mal com vulgas: ¿la vols véure?
- D. RAMÓN. Després... Que surts are?
- D. PABLO. Sí, el coronel m' espera. ¿Que 't pots quedar?
- D. RAMÓN. T' acompanyaré sòls cinch minuts y torno ab la Filomena
- (*Pausa.*)
- D. PABLO. Tu m' has de dir alguna cosa: encare hi há més?... per Deu, Ramón!...
- D. RAMÓN. Surtím.
- D. PABLO. Ramón!

D. RAMÓN. Pst... calma... calma... creume: surtím; aquí nó...

D. PABLO. Deu me valga!

D. RAMÓN. Vina, Pablo; aném y no 't sulfuris ..
(*Se l' emporta per foro dreta.*)

ESCENA IV

CLIMENT sol.

CLIMENT. Pobre D. Pablo!... Mare de Deu!... aixó son disgustos!... tant bon senyor!... Aquets noys, no tenen perdó; y, al cap-de-vall, tot ho pagaré la senyora: com sempre.

ESCENA V

DIT y DONYA ISABEL.

CLIMENT. ¿Cóm se troba, donya Isabel?

D.ª ISABEL. Cóm vols que 'm trobi?

CLIMENT. Tampoch ha pogut descansar aquesta nit?

D.ª ISABEL. Gens. Escolta, Climent: ¿que ha surtit el senyor?

CLIMENT. Sí, senyora: se n' ha anat ab D. Ramón y m' ha encarregat que digués al senyoret que no's mogués fins á novas ordres; crech qu' avuy á las onze..

D.ª ISABEL. Sí, sí: ja ho sé; prou, Climent: no 'n parlém més. ¡Deu meu, ajudeume!

CLIMENT. Vol que li serveixi 'l xacolate?

D.ª ISABEL. Com vulgas.

CLIMENT. Li portaré aquí mateix... qu' estará més recullida. (*S' en va per foro esquerra.*)

D.ª ISABEL. I as deu, ja? No 'ls sento. Potser encare dormen.

ESCENA VI

ISABEL, CARMEN per 1.ª esquerra y desseguida CLIMENT
ab el xocolate.

CARMEN. ¿Que no hi és el papá?

D.ª ISABEL. Ha surtit ab D. Ramón.

CLIMENT. Quan la senyora siga servida...

CARMEN. Y 'l méu? Abont és el meu xocolate?
Encare l' espero.., ¿Qué fa la Pepeta?

CLIMENT. Si li há de servir la Pepeta, ja li dich,
senyoreta, que 'n té per estona.

CARMEN. ¿Qué vols dir ab aixó?

CLIMENT. Que ja está despedida per sempre més.

D.ª ISABEL. Té, Carmen: pren aquest.

CLIMENT. Bó: y vosté?

D.ª ISABEL. Nó; si tampoch tinch gana...

CARMEN. Mira: entreme 'l al meu quarto.

(Carmen y Climent s' en van per 1.ª esquerra.)

ESCENA VII

D.ª ISABEL y CARLOS que surt per primera dreta.

CARLOS. Qu' és fora 'l papá?

D.ª ISABEL. Sí, Carlos; m' ha encarregat te digués
que no surtis per res.

CARLOS, Aixó vol dir que tu ja l' hi has dit
alguna cosa.

D.ª ISABEL. Jo!... ¿qué vols que l'hi hagi dit?

CARLOS. Tu ho sabràs.

D.ª ISABEL. Lo que sé, es que tot s' ha descobert;
qu' aquell senyor del pagaré s' ha dispu-

tat ab el papá; qu' ahir per poch tením de plorar una desgracia; que jo no he pogut dormir en tota la nit... y que 'm mataréu entre uns y altres.

CARLOS. Bé, ja verás: me donas ó nó'ls cinquanta duros?

D.ª ISABEL. Pero ¿d'ahont vols que 'ls tregui?

CARLOS. ¿D' ahont els treus per pagar el vestit, sombrero, calsat y tots els perifollos que portava la Carmeta 'l dijous?]

D.ª ISABEL. De vintidós duros que 'm va donar el teu papá.

CARLOS. Vintidós duros? Fins á quaranta, 'n faltan una pila: no 't penses que dormo. Per la Carmen, tot; per mí, res! y aixó qu' és un assumpto d' honor, porque tú no sabs que 'ls dech baix paraula....

ESCENA VIII

DITS y CARMEN.

CARMEN. Sí, baix paraula de jugador.

CARLOS. Carmeta, Carmeta, recórdat d' ahir y no hi torném. Mamá: d' un modo ú altre, arréglat, necessito diners.

D.ª ISABEL. Pero, fill meu: si no tinch res!... y si 'l teu papá sabia lo qu' estich divent per tú...

CARLOS. Y per la Carmeta?

CARMEN. Ab mí no t' hi fiquis.

CARLOS. A mí 'm dona la gana.

CARMEN. Donchs jo diré á tothom: que jugas, que no vas al despatx, que te n' han tret per sempre...

CARLOS. Calla, calla, mona balconera! Tot el día

fent la coqueta y senyas á n' aquets mi-
cos que rondan pel carrer.

CARMEN. Carlos, mira que ho diré tot...

CARLOS. Qué dirás, xerraire!...

D.ª ISABEL. Carlos, per tots els sants del Cel! Per
Deu, Carmen! ¡Me mataréu!

ESCENA IX

DITS y D.ª FILOMENA per foro dreta.

FILOMENA. Qué es aquest soroll? Ja hi torném á
ser? Pero ¿que no teníu entranyas? Ay!
que n' ets de tonta!... A mí m' haurían
de venir...

CARLOS. Miri: vosté aquí ja hi és de massa...

FILOMENA. Está molt bé. Y tú, una senyoreta...

CARMEN. Cuidis de casa seva.

D.ª ISABEL. Carmen! Carlos!

FILOMENA. Déixels, déixels. No tinguis por: á mí no
se 'm menjarán. Mal criats! ¿aquesta és
la educació que 'ls vostres papás os han
donat? Malaguanyats...

CARLOS. Miri, donya Filomena: si no calla li
juro que soch capás de...

D.ª ISABEL. ¡¡Fill!!

ESCENA X

DITS y D. RAMÓN per foro dreta.

D. RAMÓN. Veyám!... (*Pausa.*) De lo que tú ets
capás, tots ho sabém.

CARLOS. Ja veurá...

D. RAMÓN. Basta!

CARMEN. Mira, mamá: quan vingui 'l papá 'm trobará al meu quarto... (*Anantsen per primera dreta.*)

CARLOS. Y á mí, al meu. (*Idem per segona esquerra.*)

ESCENA XI

D.ª ISABEL, D.ª FILOMENA y D. RAMON.

D. RAMÓN. Pobre Isabel! ja es ben de planyer.

FILOMENA. Mira, filla: jo no voldria darte més pena; pero la veritat és que tu 'n tens molta part de culpa. El pobre del teu marit, no sempre pot ocuparsen; y quan está fora de Barcelona, tú tot els ho consents: els mimas massa; ells se n' enprenan... ja veus com t' ho agruheixen.

D.ª ISABEL. Per Deu! prou, prou... que no puch més!... Si 'l caràcter no 's cambia; jo no sé tractarlos d'altre manera, y lo que ab carinyo no puga conseguir, tant se m' endona. Cregas que tot aixó jo ho suportaria resignada, si en el fondo hi trobés un xich de cor; pero quan veig tant poch interés, tanta indiferencia... Avuy encare están dejuns de preguntarme com me trobo! (*Plora.*)

D. RAMÓN. No plori, donya Isabel: no s' acabi de fer malbé. Miris que ningú ho pagarà sino vosté... Veyám el pols: ¿que no ha pres res avuy encare?.. Ah! filla, aixó no pot ser!... si no 'ns cuidém... Mira, tú, Filomena: empórtetela al menjador, distreula y fesli pendre una tassa de caldo ó un vas de llet, després un melindret avbí ranci... Vamos, vamos si surten, ja..

D.ª ISABEL. Ay!... Per Deu, don Ramón!...

D. RAMÓN. No passi cuydado: á las bonas, jo l' hi asseguro; ja sab que hi entench una mica. Estiga ben descansada, y deixim fer.

FILOMENA. Déixela per mí... Vina, filla, vina: ánimo, Isabel. Qué diantre! després d' un temps ne ve un altre ..

(*S' en van per foro esquerra.*)

ESCENA XII

D. RAMÓN, aviat CLIMENT.

D. RAMÓN. (*Escribint.*) Molta, pero molta pór me fa aquesta bona senyora. (*Toca 'l timbre.*) Mira, Climent: quan fassi mitj' hora que la senyora hagi pres el caldo, l' hi arreglarás un paperet: suposo qu' encare n' hi há? ..

CLIMENT. Sí, senyor: com l' altre día?

D. RAMÓN. Sí: un cada dugas horas; á la primera toma hi tiras quatre gotas d' éter: ¿t' en recordarás?

CLIMENT. No 'n passi cuydado.

D. RAMÓN. Qué has de fer are?

CLIMENT. Lo que vosté 'm mani.

D. RAMÓN. Donchs, no t moguis del recibidor, y estigas prompte per quan arribi'l senyor.

CLIMENT. Molt bé diu.

D. RAMÓN. Ves... Veyám cóm ho pendrán: (*Cridant.*) Carmen, Carmen! (*Pausa.*) Fes el favor; Carlos: (*id. id.*) surt.

ESCENA XIII

D. RAMÓN, CARLOS y CARMEN.

- CARMEN. Qué vol? No hi tinch de fer res aquí.
- CARMEN. Ni jo.
- D. RAMÓN. Vina, home, vinà; y tú, Carme, escolta. Escoltéu: siguém amichs; si vos crido és pe 'l vostre bé, pe 'l vostre interés. Aquest dematí he vist al vostre papá... ho sap tót... (*Mirant á Carmen.*) Tot! Si no és per mí, vos mata!... y está resolt... ja coneixéu el seu carácter: jo he fet quant he pogut, francament, més que per vosaltres, per evitar un nou trastorn á la vostre pobre mamá...
- CARLOS. Nó: si per mí no n' ha de tenir cap de trastorn! Me toca esser soldat: el papá vol que hi vagi; donchs, hi aniré y acabém d' una vegada. Potser es pensa que 'm diverteixo molt en aquesta casa fent sempre 'l paper de traidor!
- D. RAMÓN. Ay! Deu te fasse bó!... Pobre Carlos!... creu que 'm fas llástima... Y tú, Carmen?...
- CARMEN. Sí, ja ho sé: á las damas negras... Pero, lo qui és monja, no ho seré pas... may, may... que s' ho treguin del cap!
- D. RAMÓN. Mira, Carmen: que no hi tens vocació, ja fa temps que ho sabém... pot ser una mica massa; pero are no 's tracta d'aixó: lo que 'l teu papá vol, y no s' ho treurá del cap, és ferte cambiar de vida, subjectarte per una temporada. Sor Adela

- és molt bona, pero té caràcter y sab manar, mentres que la vostre mamá...
- CARMEN. Sí: la mataría á disgustos... ja fa temps que ho sabém.
- D. RAMÓN. Entre 'ls dos pot ser sí que la mataréu.
- CARLOS. Aquésta té molta més culpa, molta més: és la nina dreta del seu ull, y ella...
- CARMEN. Ella, qué?... ella, qué?... Qué faig jo?... vejám!.. ¿qué hi fet? M' estich al balcó, no faig dissapte, no m' agrada 'l cusir... és horrorós! quin pecats'... aixó és criminal!
- CARLOS. Lo qu' és criminal, ja ho sabs tú... y 'l papá també ho sab.
- CARMEN. Y las tevas estafas que no las sab?
- CARLOS. Carmen!... Carmen!...
- CARMEN. Jugador sense diners, trayentlos d' amagat del seu papá.
- CARLOS. Carmen, mira que faré un disbarat!
- D. RAMÓN. Pts... ja n' hi há prou. No cridéu, perque si la mamá vos arriba á sentir...
- CARMEN. Que ho senti, millor: á mí si...
- CARLOS. No ho veu quin carinyo? Es clar: com que sab que l' abona!
- CARMEN. Sí; jugador, estafa, lladre...
- CARLOS. Carmen, ¡viva Deu! callarás? (*Li pega una bofetada.*)
- D. RAMÓN. (*Subjectant á Carlos.*) Carls!

ESCENA XIV

DITS, D.ª ISABEL, FILOMENA y aviat D. PABLO seguit de un número y Sor Adelina. Després CLIMENT.

ISA. Y FIL. Qu' és aixó? Quins crits!... ¡Carmen!...
¡Carlos!... ¡Fills!...

CARMEN. Mamá: m' ha pegat!

CARLOS. La mataré!

FILOMENA. Prou, prou: mal cor!

D. RAMÓN. A qui mataréu serà á la vostre mare!

(*Surt D. Pablo acompanyat dels ja expressats.*)

D. PABLO. Carlos: sigue al señor; usted sabe ingresa como recluta en el regimiento de Navarra. (*A Carmen.*) Senyoreta Carmen: aquí té qui la conduhirá al convent. Sor Adela queda autorisada desd' aquet instant pera esser la seva única y exclusiva superiora... Abaix s' espera 'l cotxe.

FILOMENA. (*Donantli la mantellina.*) Senyoreta Carmen...

D. PABLO. Ni un adió's á la seva mamá.

D.ª ISABEL. Filla! Carmen!... El cor se 'm fá á trosos!... no puch més...

(*Se desmaya: tots hi corren.*)

D. PABLO. Isabell!... Isabell!...

D. RAMÓN. Climent, cuita: aygua, éter... No vos alarméu: és sols un desmay. Ja torna en sí... Animo, Isabell!

FILOMENA. Plora, filla, plora. Val més qu' es desahogui...

D. RAMÓN. Aquí no está bé... convindría portarla al seu quarto... está molt freda... Fíquela al llit...

D. PABLO. Animo, Isabel: apóya t...

FILOMENA. No t'espantis: no será res.

(Isabel apoyada en els tres: fan mutis.)

D. RAMÓN. Climent: corrents arriba't á ca'n Balasch; aquesta medicina... Endúten la clau! *(Climent s' en va per foro dreta.)* Pot ser no hi serém á temps. Deu li donga forsas, pobre Isabel! Pobre Pablo! *(Pausa.)*

D. PABLO. *(Desde la porta del quarto.)* Ramón! Ramón!... Fes el favor: cuita! cuita, per Deu!...

D. RAMÓN. Ja vinch... qué hi há?

TELÓ RÁPIT

ACTE SEGON

La mateixa decoració qu' en l' acte anterior.

ESCENA PRIMERA

FRANCISCA sola, ab un plumero á la má.

FRANCISCA. Ahont deu ser en Climent? Vet' aquí qu' are no sé qu' haig de fer! Va, va: no 'ns hi amohiném. Quina casa més extranya!... tot son misteris; y un criat que sembla l' amo, tot ho disposa; no ho havia vist may: la Tomasa diu qu' are aixó ja s' estila, sembla que fa més senyor... Tinch una por de que l' amo no m'agradará... diuhen que té molt mal génit... com qu' havia estat *malitar!*... Estich per anarme'n ab la Tomasa, per que aquella tot ho sap...

ESCENA II

DITA y CLIMENT que surt pe 'l foro.

- CLIMENT. Qué fa aquí parada?
- FRANCISCA. M' esperava... com no sé qué haig de fer!...
- CLIMENT. Ay-ay, que no l' hi he dit? Arreglar el quarto del senyoret... y ben depressa. Ahont va are?... Aquí, dona, aquí... si es aquest! que no ho sap?
- FRANCISCA. Té rahó!... Ja ho veurá: com qu' és el primer día y cada casa és un món... Que també s'han d'obrir els balcóns?
- CLIMENT. Y es clar, dona!... lo mateix que 'l de la senyoreta: ni més ni menos. Miri: als peus del llit hi trobará unas botinas novas: quan tot estigui arreglat, tórnilas á deixar en el mateix puesto. Ah! escolti: las claus de la calaixera no las toqui, y'l calaix deixi 'l obert, tal cóm está. M' entent?
- FRANCISCA. Prou que l' entench: no costa pas gayre.
(*Mutis quarto Carlos.*)

ESCENA III

CLIMENT, aviat D. PABLO.

- CLIMENT. Ab una mica més... ¡y qu' és llonsa! pero sembla bona xicota. Veyám qué falta més are... passém llista: tot está *según y conforme*... Ay, malvinatxa! s'ha d' avisar á la Tomasa: aquella sempre té

‘l cap á tres quarts d’ quinse y enrahona
més de lo que li pertoca.

(*Entra D. Pablo.*)

- D. PABLO. Climent! Climent!
- CLIMENT. Em cridava, senyor?
- D. PABLO. Escolta: has pujat á casa D. Ramón?
- CLIMENT. Sí, senyor; y he entregat la carta á n’ ell mateix.
- D. PABLO. Y á D.ª Filomena, l’ has vista?
- CLIMENT. Nó, senyor: s’ estava vestint. D. Ramón m’ ha dit qu’ are s’ en anava ahont vosté ja sap, y que á las dotze tornarà.
- D. PABLO. Ja entench... Y de la carta ¿qué ‘n diu? L’ ha llegida? per supuesto...
- CLIMENT. Ja ho crech, ja ho crech... dugas ó tres vegadas. Ay, la mare! are hi penso: si m’ ha dat aquesta qu’ ha rebut are mateix. (*Donantli una carta.*) Diu que hi trobará totas las explicacións.
- D. PABLO. Pero, home: si havías d’ haver comensat per aquí...
- CLIMENT. Té molta rahó, D. Pablo; pero no ‘n fassi cas: vosté ja sab qu’ el meu cap és molt petit, y avuy hi tinch tantas cosas, que no m’ hi caben.
- D. PABLO. (*Llegint.*) Bueno, bueno, está molt bé. Digas: ¿cóm se diu la cambrera nova?
- CLIMENT. Francisca.
- D. PABLO. Es veritat; si ja m’ ho havías dit. ¿Ho veus? el meu cap també fa com el téu... Y ahont és are aquesta Francisca?
- CLIMENT. Arregla ‘l quarto del senyoret.
- D. PABLO. Y ‘l de la senyoreta?
- CLIMENT. Ja está: és lo primer que ha fet.
- D. PABLO. Has vist el coronel?
- CLIMENT. Sí, senyor; y m’ ha dit: «Diga usted á don Pablo que á la hora convenida saldrá del cuartel, y que, en cuanto al

- sustituto, ya ha...» Ay!... cóm ha dit?...
- D. PABLO. «Ingresado»?
- CLIMENT. Justa: aixó mateix.
- D. PABLO. Y á sor Adela ¿l' has vista?
- CLIMENT. Ja ho crech; y hasta he parlat ab la senyoreta Carmen: está més trista y més flaca!... s' ha desmillorat molt. Quan m' ha vist ha arrancat en plor que partía 'l cor: cregui que tant á Sor Adela com á mí ens ha fet molta compassió.
- D. PABLO. Qué hi vols ferhi! Tú ja l' hi has dit?...
- CLIMENT. Sí, senyor: tot, tal com vosté m' ha encarregat. Oh! ella ja 'n té ganas de tornar, pero al mateix temps li fa afrenta.
- D. PABLO. Es natural: val més aixís!
- CLIMENT. El traje del senyoret casi estava llest: aquest dematí 'l portarán.
- D. PABLO. Molt bé, Climent. Vals tant or com pesas!
- CLIMENT. Muchas gracias, D. Pablo.
- D. PABLO. Escolta: are no surtis per res; reposa, que ja ho necessitas. Fins que jo torni, 't deixo amo de casa. Estás ben enterat de tot?
- CLIMENT. Sí, senyor: de tot; pot anar descansat.
- D. PABLO. Si falta algo, envía á la Francisca; y ja ho sats: á n' els senyorets, ni una paraula.
- CLIMENT. No passi cuydado.

(D. Pablo s' en va.)

ESCENA IV

CLIMENT sol, al poch FRANCISCA

CLIMENT. Pues senyor... seyemhi, ja te rahó don Pablo que necessito reposar... verdairement ja no puch mes... entre ahir y avuy, quin tragí. Oh! y després de sis mesos de no fer res sembla que be més de nou; es ha dir aixó de no fer res tampoch es veritat, perque feya d' amo, com qui diu de sustitut d' amo. Empró si dech dir la veritat, fet y fet, potser prefereixo aquest moviment, á aquella quietut tant silenciosa, hasta m' anyorava... aquets sis mesos m' han semblat sis anys... y ben llarchs... femhi un cigarrret,.. Olal! ¿qué ja está llesta?

FRANCISCA. Si vol dá una mirada 'l quarto del senyoret... ja está arreglat.

CLIMENT. Las persianas ¿ja han quedat?

FRANCISCA. Totas tancadas, ben tancadas.

CLIMENT. Aixó és, aixó, y el balcó conforme l' hi he dit.

FRANCISCA. Vaya, obert, ben obert y sense cortinetas.

CLIMENT. Molt be, ara segui... ja pot séurer. Jo l' hi dono permís.

FRANCISCA. ¿Vosté?... ¿y ara?

CLIMENT. Que no ho veu que faig d' amo. Tinch poders per maná y disposá, y fer y desfer, d' aixó repeteixo que li dono permís.

FRANCISCA. Bueno, bueno, donchs seyemhi (*Sentantse.*) feyna feta no te destorp, y aquesta fa de bon fe; jo'm vint y quatre

horas cada día ja 'n tindría prou (*Pausa.*) Escolti, ¿qu' es veritat que 'l senyoret d' aquesta casa es soldat rás.

CLIMENT. Entenemse, ho era; per ara ja es cabo, empró avuy ja no ho será.

FRANCISCA. Vol dir qu' al servici ¿ja no hi tornarà més?

CLIMENT. 'M sembla que no, si be fa de mal dir, per de prompte D. Pablo ja ha pagat un substitut.

FRANCISCA. Com si diguessim, un altre que hi va per compte...

CLIMENT. D' el senyoret, justament, mes per aixó sempre 'n respon D. Pablo.

FRANCISCA. Ja entench, diu que te tant mal gènit?

CLIMENT. Quí ¿el senyoret?

FRANCISCA. No, D. Pablo.

CLIMENT. Pobre senyor, massa bó que 'l te, un altre ab els disgustos que l' hi han dat (*Trucan.*) miri, vagi á obrir, si portan un traje, prénguil. (*Francisca va y torna ab el traje.*) Encare, be ha estat prou puntual.

FRANCISCA. Deu ser de 'l senyoret; uns pantalons, ermilla y americana tot negra.

CLIMENT. Y donchs, que será blanch? vaya un dol.

FRANCISCA. Es veritat que tots ne portan, hasta vosté.

CLIMENT. Sí senyora, sí, y donchs qu' es pensa que no soch ningú, quant hasta la Tomasa.

FRANCISCA. També es veritat, ¿y es per la senyora?

CLIMENT. Vosté dirá.

FRANCISCA. Jo 'm creya que feya molt temps qu' era morta.

CLIMENT. Encare no fa sis mesos... sí, justos demá 'ls farà.

FRANCISCA. ¿No més? si qu' es estrany que l' amo es

- casi tant aviat. Ey! aixó de que D. Pablo es torna á casar m' ho ha dit la Tomasa.
- CLIMENT. A la Tomasa, jo l' hi esplicaré un quento que no l' hi agradará gayre; aquella si arriba á nexer muda 's rebenta.
- FRANCISCA. Oh, també m' ha dit que aquella senyora d' aquell retrato tant gran es Doña Isabel, devía ser mol guapa.
- CLIMENT. Si ho era, ja ho crech; tant guapa com era un angel ¡malaguanyada!
- FRANCISCA. ¿Y es va morí aquí mateix? ¿á n' aquell quarto?
- CLIMENT. No, 's va morir molt lluny, ab un poble de França que 'n dihuen Berk qu' es á lo vora del mar, ¡pobre senyora! si ja s' en va anar tant malalta.
- FRANCISCA. ¿Y l' amo s' hi ha estat fins ara?
- CLIMENT. Cá, ¿qué hi havia de fer?... després don Pablo se 'n va anar á Londres, com tots els anys, y no ha tornat fins ahir.
- FRANCISCA. ¿Y vosté sempre ha fet d' amo de casa?
- CLIMENT. Sempre, sempre, solsament que no podía manar á ningú. com m' estava tot sol la Tomasa tot lo día era 'l carrer á festejar y jo assentat al menjador, con tant las vigas del sostre y fent cigarrets.
- FRANCISCA. ¡Quina vidassa!
- CLIMENT. No ho cregui pas pel meu génit.
(*Pausa.*)
- FRANCISCA. (*Ab misteri.*) Escolti. ¿Qu' es veritat que 'ls senyorets la van matar á disgustos?
- CLIMENT. ¡Pts.... pts!.... vol callar, ¿quí l' ha dit aixó? Deu ho sab de que va morir, jo encare no he gosat á parlarne, quant els veig á tots tant tristos, sobre tot don Pablo, pobre senyor tant noble y tant leal; quant jo 'l váreig coneixer.

FRANCISCA. Ja deu fer molt temps que vosté es á n' aquesta casa.

CLIMENT. Miris ja va pels vint y cinch anys desde 'l día qu' es van casar, 'el primer apat que váreig fer á n' aquesta casa va ser el dinar de bodas: ¡quina alegría! Mare de Deu.... y com ha cambiat tot! ¡quí m' ho havía de dir! (*Trucan,*) han trucat; vosté porti 'l traje al quarto del senyoret, deixil sobre 'l seu llit, ben posat, jo vaig á obrir, que deu ser el senyoret. (*Mutis els dos cada hù per la seva porta, y tornan al instant.*)

ESCENA V

Dits y CARLOS

CARLOS. ¿Qué no hi es el papá? (*Molt conmovut.*)

CLIMENT. No, senyoret.

CARLOS. ¿Quí es aquesta noya?

CLIMENT. Es la cambrera nova.

FRANCISCA. Per servirlo senyoret. (*Pausa.*)

CLIMENT. El seu papá m' ha encarregat, que quant arrivés es tragués aquest traje.

CARLOS. Y ¿quin m' haig de posar?

CLIMENT. Miri, sobre 'l seu llit en trovará un tot nou ara mateix l' han dut.

CARLOS. Deu ser de dol.

CLIMENT. Naturalment.

CARLOS. ¿Y el meu quarto?

CLIMENT. Ay! es el mateix de sempre, desde que vosté se 'n va anar no hi ha dormit ningú, no més hi entrava un servidó 'ls dissaptes per tréurer la pols y prou. (*Pausa.*)

- CARLOS. ¿Y la senyoreta?
- CLIMENT. Avuy vindrá, y el seu quarto també está com el vá deixar, lo mateix qu' el de vosté. (*Pausa*).
- CARLOS. ¿Qui vé ara á n' aquesta casa?
- CLIMENT. Ningú, enterament ningú; fora alguna volta D. Ramón, ca senyoret, si fa una tristó axó sembla un cementiri.
- CARLOS. Cuan vingui l' papá avisam no 'l fassis entrar de cop.
- CLIMENT. Será servit senyoret (*mutis Carlos*).
- FRANCISCA. ¿Aquet es l' senyoret Carlos? qui ho diría qu' es tan dolent ¿no es veritat que no ho semblar
- CLIMENT. ¡Oh! ni á mi tampoch m' ho sembla si es tot un altre, hasta fa un altre posat y un altre cara.
- FRANCISCA. A mi m' ha fet molta pena, deu estar molt trist hasta m' ha semblat que plorava.
- CLIMENT. Casi no l' hauría conegut ab sis mesos quin cambi... de veras, ay ¡deu meu! Si la seva mamá l' hagués vist, aixís tan com l' estimava; miri una vegada quan l' senyor era fora á Londres D. Carlos va caurer malait, tan malait qu' es pensavan qu' es moría y hasta D. Ramón, va volguer tenir consulti ab un altre metje que també es molt sabi, donchs ha de saber y entendre que donya Isabel va passar tot un mes sense mourers 's ni un minut... m' sembla qu' ha parat un cotxe... deu ser la senyoreta.
- FRANCISCA. ¡Ay! quinas ganas tinch de coneixela.
- CLIMENT. Donchs s' hauria d' esperar una estona potser.

CLIMENT. Ara no. El senyor ha manat que la deixin sola, vagi, vagi.

FRANCISCA. (*Mutis Francisca*) Aixó si qu' hem sap greu.

ESCENA VI

CLIMENT, D. RAMÓN Y CARMEN. *Escena muda de plors*
¡Gran Pausa!

RAMÓN. ¿Escolta Climent? ¿Que 's aquí l' senyoret?

CLIMENT. Si senyor es l' seu cuarto. ¿Vol que l' avisi?

RAMÓN. Si ves y dígalí que la senyoreta Carmen acaba d' arribar. (*Se desfá de Carmen*).
¿Vols passar al teu cuarto? Estarás mes bé, ¿qué dius Carmen?

CARMEN. No ja estich be aquí.

RAMÓN. ¿Vols pendre algo?... ¿Deus estar dejuna?...

CARMEN. No, ja he pres al convent ara m' faría mal... ¿qué no hi es l' papá?

RAMÓN. No pot tardar... el qu' es aquí es n' Carlos... ¿El vols veure?

CARMEN. Bueno. (*Surt Climent*).

CLIMENT. El senyoret s' acaba de vestir y surt de seguida.

RAMÓN. Está be Climent, esteu alerta y tan bon punt veyeu l' cotxe obríu que 'ls senyors no tinguin de trucar... avisa á D. Pablo qu' 'ls senyorets ja han arribat.

CLIMENT. Molt be diu. (*Mutis foro*).

ESCENA VII

(Dits y luego CARLOS. Son mes de las dotse...
fallan poch's minuts.

¡Pausa! (Carlos surt se tira 'ls brassos de
Carmen y ploran.

RAMÓN. Bueno, bueno, ja n' hi ha prou; que yo
leu ferhi Deu ho ha disposat aixís.

CARMEN. ¡Carlos!... ¡pobre mamá!...

CARLOS. Sí, pobre, ara que ya no te remey, tan
com t' estimava.

RAMÓN. Bueno basta; el vostre papá está per arri-
bár procureu que no vos trovi aixís, ja te
prou pena, per altre part la seva salut ha
quedat molt quebrantada y tampoch li
convenen emocións.

CARMEN. ¿Pot sé no es veritat lo que m' ha dit Sor
Adela?

RAMÓN. De que 'l vostre papá s' torna á casar.

CARMEN. }
CARLOS. } ¿Es veritat?

RAMÓN. Si y tant, que jo li he encarregat que t' en
parlés; y are que vos tinch aquí, m' toca
á mi enterarvos de tot; com vos he dit el
vostre papá ha sofert molt durant aques-
tos sis mesos, tot sol á Londres no podent
abandonar 'ls negocis, entre mitx d'
aquella gent tan metalisada, y sense mes
consol que las meas cartas parlantli
sempre de vosaltres.

CARLOS. De modo que vosté estava enterat...

RAMÓN. De tot, hasta dels vostres pensaments, heu
de saber que durant aquest mitx any no
s' ha passat una sola setmana sense rebrer

noticias tan detalladas del vostro comportamiento com consoladoras per nosaltres; creu Carlos qu' 'l día que l' teu papá va saber ton nombrament de cabo, va tenir la primera satisfacció que tu li has dat á n' aquet mon, llástima de rebrela en mitx de tanta tristó; aquesta casa semblava una tumba.

CARMEN.

¡¡Ay!! ¡per mi ho será sempre!

CARLOS.

¿Pero com pot ser qu' 'l papá?...

RAMÓN.

Calma, calma y escolteu, desgraciats de vosaltres que tinguesim un altre disgust creyeu que vos l' faría p'orar eternament, pero ajudant Deu aixó no será, vosaltres aneu per l' bon camí y crech que podem parlá ab tota confiansa. La Filomena, no perquè sigui la meva germana, pro hu rehuneix tot, te carácter, si comvé, tan com pugui tenir D. Pablo, pero á n' el fondo es bona.

CARMEN.

¿De modo que la madrasta es la seva germana?

RAMÓN.

Y qui millor que la Filomena.

CARLOS. }

A no, aixó may, no pot ser, es imposible.

CARMEN. }

RAMÓN.

Aquí teníu l' vostre papá.

ESCENA VIII

Dits D. PABLO Y FILOMENA

CARMEN. }

CARLOS. }

¡¡¡Papá!!! ¡¡¡papá!!! (s' abrassan y ploran).

PABLO.

¡¡¡Bueno!!! ¡¡,bueno!!! basta... Vamos...
¡Carlos!... Carmen, escolteu, després de tot

sou fills meus y dech pensar ab l' vostre porvenir, jo puch faltar y vosaltres fins are heu tingut molt poch enteniment... aquí está donya Filomena... suposo que tu...

RAMÓN. Si ja están enterats de tot.

CARLOS. } Papá. ¡No, may! ¡aixó may!
CARMEN. }

PABLO. ¿Ou' habeu dit? ¿May? ¡May! donchs desde aquest moment que'ta resolt, es la meva voluntat y basta. ¡Ay! del que falti ab lo mes mínim á donya Filomena, á la vostra segona mare, (*moviment de Carmen y Carlos*). Sí; d' una mare com avuy no s' entrovará un altre y que respectareu com á mí mateix, donya Filomena vos coneix, nos ha vist neixer... nos estima com á fills, algún día ho comprendreu. ¡Amiga íntima d' aquella mártir; la pobre Isabel!! no será per vosaltres una madrastra si no una mare com necessiteu plena de carácter y bondat á la vegada.

CARMEN. Pero papá.

CARLOS. No, vo may podré.

PABLO. He dit prou, ni una paraula mes; Filomena, Ramón, desde avuy sou á casa vostra, tu l' meu amich de sempre ajudantme á portá la creu á n' aqueixa vall de llágrimas, y la Filomena, la vostra segona mare, la única, la mestresa d' aquesta casa.

FILOMENA. Que no voldria may l' obligueseu á fer de madrastra, y que si corresponeu al seu carinyo será una mare tan bondadosa com la desdixada Isabel...

PABLO. Vamos Carlos! vamos vina,... tu també Ramón, escolta

RAMÓN. Are no; permétam... cinch minuts.

PABLO. Està bé, com vulgas (*mutis D. Pablo y Carlos*).

ESCENA IX

FILOMENA Y CARMEN; RAMÓN *algo apartat al fondo*.

FILOMENA. (*Casi abrassantla*) Carmen! filla ¿creus que no trovo molt natural, l' antipatia que per mi sentiu, sobre tot en aquestos moments, sería molta temeritat de part meva exigir de vosaltres la mes petita engruna de carinyo? ¡No, Carmen! no, jo sols vos demano, y á tu particularment, t' recordis lo molt que ab la teva mamá ens havíam estimat desde petites, quant l' he plorada després de morta, y que l' vetllá per vosaltres y sobre tot per tú, no fatx mes que cumplir un deber sagrat, que dech á la memoria d' aquella Santa... vamos, vina... el teu papá ens espera; no ploris y pensa que la mamá ens mira desde el cel.

CARMEN. ¡Ay! ¡Mamá meva! (*plorant*).

FILOMENA. Aném, Carmen, aném; ¿qué hi vols ferhi? ¿y tú Ramón? (*mutis donya Filomena y Carmen*).

RAMÓN. Vinch á l' instant.

ESCENA X

RAMÓN, *tot seguit* CLIMENT.

RAMÓN. Bueno, no va mal, molt millor de lo que podíam esperar... ¿Qué hi ha Climent?

CLIMENT. Aquesta carta per vosté.

RAMÓN. Veyám (*llegint*). Está bé: tu, no 't mo-
guis per rés... y vinga qui vinga, (els sen-
yors no hi son) (*mutis, molt pensatiu per la*
mateixa porta qu' han sortit donya Filo-
mena y Carmen).

CLIMENT. / *Tot sol* ¡Bravo!... (una mentida com una
casa)... ara si que ja no se ahont soch.
(*Sentantse y fent un cigarrillo*).

FI DEL ACTE SEGÓN

Acte tercer

ESCENA PRIMERA

CARMEN Y CARLOS. (*Pausa llarga*).

CARLOS. ¿Aquí escrius, Carmen?

CARMEN. No escrich á ningú; per ara sols faig un borrador que no servirà probablement... en faig tants que no serveixan.

CARLOS. ¿Mes, alguna idea portas? ¿ó algún propòsit?

CARMEN. Que sé jo... y... ¿qui sap?

CARLOS. Entench; ningú ho sap y tu menos.

CARMEN. No Carlos, no, es que penso unas cosas tan estranyas que jo mateixa no m' entench; no trovas que d' ensá qu' hem tornat, aquesta casa no sembla la mateixa tot lo que passa es misteriós, parlan baix ó ab mitxas paraulas... de vegadas m' agafa pór y no se de que...

CARLOS. Yo no solsament trovo misteriós lo que passa aquí casa, si nó hasta lo que passa á fora.

CARMEN. ¿A fora?... veyám explicat.

CARLOS. Hem refereixo á la vida que porta el papá y com mes hi penso menos ho entench, ahir mateix, (*trucan*). No cridém han trucat.

ESCENA II

Dits y FRANCISCA

FRANCISCA. Una recadera m' ha dat aquesta carta per la senyoreta.

CARMEN. ¿Qu' es la que va venir dissapte?

FRANCISCA. ¿Antes d' ahir?... no recuerdo.

CARMEN. Sí, aquella á qui tan va renyar donya Filomena.

FRANCISCA. Me sembla que no, senyoreta ¿qué dech tornarli contestació?

CARMEN. Veyám, esperat (*obra la carta*). No... Aguarda, dígali que yo l' hi escriuré avuy mateix.

FRANCISCA. Mol bé diu, senyoreta.

ESCENA III

CARMEN y CARLOS

CARLOS. ¿Qu' és aquesta carta?

CARMEN. De sor Adela, té ¿vols llegirla?

CARLOS. Qu' és llarga. «Mi querida Carmen; ya sabes que te quiero como á una hermana, y como á tal debo aconsejarte, no quieras volver al convento tu eres buena, más Dios no te ha llamado para servirle en el claustro, ni debes abandonar la casa paterna. Tu segunda madre, *madrastra*, como te obstinas en llamarla, te desagrade por que te has empeñado en que te desagrade; aquí todas conocemos á esa buena señora, y créeme, Carmen, vale más de lo que tu dices, Doña Filomena ha sido una amiga de tu santa madre como desgraciadamente no se encuentran; cálmate, procura dis-

traerte, no quieras engañarte á tí misma y cuida mucho al bueno de tu padre. Todas las hermanas te saludan, y hacen votos por tu felicidad.—Tu invariable en Jesucristo, *Sor Adela.*» De modo que ja has tornat ab las cartetas? Vols que 't parli francament... Donchs no vas bé Carmen, no vas bé.

CARMEN Mira, jo ja n' estich cansada y recansada d' aquesta madrastra.

CARLOS Y jo més, molt més que tu, tant que hi ha moments que m' en tornaría gustós al régimen pero penso ab el papá y no tinch valor; verdaderament tot ho fa per nosaltres, 'ns tracta ab molta més amabilitat, está carinyós ab tu, condescendent ab mi... y Deu nos enguart ce darli nous disgustos que potser 'ns farían plorar un' altre desgracia irremediable... (*Pausa*). Per altre part, ¿has vist que 'l papá fes la més peitita festa á donya Filomena? ¿ni un mimo?... ni una carisia, casi diré ni un cumpliment y recordat que á la mamá sempre n' hi feya, semblavan casats de nou. ¡¡Quína diferencia!! Alló sí qu' era estimació y... després no has reparat una cosa molt estranya... 'l papá en totas las vetllas havent dinat surt de casa, s' en va... no sé ahont.

CARMEN Jo no t' ho gosava á dir.

CARLOS ¿L' has sentit tornar may?

CARMEN May, y cuydado que moltas nits las passo en blanch, pero aixó no quita que aquesta ditxosa donya Filomena no ha resultat ni ha complert lo que 'ns va dir el dia que va entrar á n' aquesta casa.

CARLOS Ay, Carmen! de mamá no n' hi ha mes qu' una y menos com la nostra.

CARMEN Si jo no vull impossibles, ni demano tant; pero aquesta cada día es més déspota, tot

ho diu manant, ab una sequedat qu' ataca 'ls nervis, y parla d' una manera...

CARLOS No, Carmen, no; parla com tothom, parla com totes, la mamá era la que no se semblava á cap altre, la mamá, la qu' es distingía de totes ab aquella veu tan dolça com sols se 'n sen una á la vida per no olvidarla may més.

CARMEN ¡Ay, Carlos! si ara la podíam sentir! Pobre mamá! tan bona...

CARLOS Y nosaltres tants mals ratos com li dabam... ¡pobreta!

CARMEN (*Aixugantse 'ls ulls*). Y pensar que ja s' acabat per sempre... per sempre.

ESCENA IV

Dits y DONYA FILOMENA

FILOMENA Bon día... ¿qué sou sorts?

CARMEN No senyora... pero com estavam...

FILOMENA ¿Pero qué? ¿Cóm estavau?

CARLOS Que no l' havíam sentida.

FILOMENA Carmen, fes el favor d' anar al teu cuarto y portam un mocador brodat qu' he deixat sobre la tauleta de cusí... escolta, tiri dos gotas d' aygua de colonia. (*Mutis Carmen*).
¿Ahónt es el teu pare?

CARLOS Al meu cuarto.

FILOMENA ¿Qué fa?

CARLOS Escriu. (*Pausa.*)

FILOMENA ¿Ha baixat el meu germá?

CARLOS No l' he vist.

FILOMENA ¿Y en Climent?

CARLOS Tampoch.

FILOMENA ¿Ni saps ahont es?

CARLOS No senyora.

FILOMENA (*Provant el timbre*). Aquet timbre está espatllat, ves á veurer si es per allá, dígali que vingui. (*Mutis Carlos*). Son enters com ells sols, pero apoch apoch ja 'ls anirém posant á ratlla; encara en Carlos menos mal; mes la Carmen ja es ella mateixa. (*Surten Climent y Carlos*).

CLIMENT (*desde 'l foro.*) ¿La senyora 'm demanava?

FILOMENA Sí; pregunta á la Tomasa com está l' esmorsar y avisa tan bon punt estiga.

CLIMENT Molt bé diu. (*mutis Climent.*)

FILOMENA Carlos, vés la Carmen que fá allá dins.

CARLOS (*surt Carmen.*) Aquí la té.

CARMEN (*dantli 'l mocador.*) Si es servida.

FILOMENA Hem pensava que t' hi habías adormit.

CARMEN Buscava l' aigüa de colonia.

FILOMENA Santa Lluçia, era sobre 'l tocador.

CARMEN Dispensi, era dins del calaix y el frasco casi vuit.

FILOMENA Bueno, bueno, ja n' hi ha prou. (*pausa.*)
¿Qué no has rebut carta avuy de Sor Adela?

CARMEN Sí, senyora.

FILOMENA Y bé, ¿qué no es pot saber que dihuen aquellas monjas? ¿qué volen?

CARMEN Casi res, lo de sempre, els consells de rutina, que cuidi molt al papá, que 'm distregui, y que las encomani á Deu.

FILOMENA Ditxosas ellas.

CARMEN (*ab un sospir ben marcat.*) Ay! Sí!

ESCENA V

Dits, D. PABLO, després CLIMENT

PABLO ¿Sabeu abont es el Ramón?

CLIMENT (*desde 'l foro*) Sí, senyor, es baix.

PABLO ¿Qué fá? ¿qué está sol?
CLIMENT No senyor. hi ha el manyá també, ja fa estona; crech que arreglan la porteta del jardí. La Tomasa m' ha dit que quan sigan servits l' esmorsá está á la taula.
FILOMENA Donchs aném. Carmen! Carlos!
PABLO Sí, aneu... jo esmorso fora y si no necesiteu en Climent deixéumel. (*mutis tots menos D. Pablo y Climent.*)

ESCENA VI

PABLO, y CLIMENT

CLIMENT ¿Qué m' ha d' enviar per alguna cosa?
PABLO Sí, portam el sombrero. (*mirant el rellotje*) Faltan vint minuts.
CLIMENT Si es servit. (*dantli 'l sombrero.*)
PABLO (*posantsel.*) Escolta, Climent, arriuat á la Plassa del Teatro y fes venir un cotxe, cuant s'gui aquí m' avisas, ja pots ficarti dins, aixís tornarás més aviat.
CLIMENT Molt bé diu.
PABLO Tot molt depressa, tant com sápigas.
CLIMENT Perdi cuidado, corriendo. (*mutis.*)

ESCENA VII

PABLO, sol

Avuy fa vuyt días que va entrar la Filomena á casa y hem de confessar que aquets noys han cambiat radicalment, no semblan pas els mateixos; pero aquet

cambi, es deu á nosaltres, á la Filomena ó als sis mesos de cástich?.. yo crech que la mort de la seva mamá, hi ha fet més que tot plegat, sigui com vulga el Ramón te rahó insistint sempre. (*surt Carlos.*) ¿Ja 'ts esmorsat?

ESCENA VIII

D. PABLO y CARLOS

- PABLO ¿Qué no tens gana?
- CARLOS No papá... y aquesta vida tan... monótona... tan inactiva, no fá per mí.
- PABLO Naturalment, ni tampoch te convé, de cap manera. Ja ens hem vist ab don Ricardo.
- CARLOS Precisament ni volía parlar... y ara qu' estém sols, respecte á tornar ab D. Ricardo, francament no 'm vé gayre de gust, vosté hem vá deixar á la meva elecció.
- PABLO Mira, Carlos, ab tal de que t' ocupis, tú mateix... sí prefereixas el Banch de Préstamos y Descuentos, allí hi tens l' amich Morera y el meu nevot.
- CARLOS Sí, papá, ho prefereixo. No per que tingui res que dir de D. Ricardo, al contrari... pero ab tot lo que puga prefereixo alló que menos 'm recordi el temps passat.
- PABLO Ja ho comprench, Carlos, y demá tot quedarà arreglat... ¿No m' has de dir res més?
- CARLOS Sí, papá, voldría ferli una pregunta pero... no m' atraveixo.

- PABLO Pots fermen tantes com vulgas, vamos, digas.
- CARLOS ¿No s' enfadará?
- PABLO ¿Enfadarme? ¿per qué?.. no faltaría més.
- CARLOS ¿Ahont vá acabat de dinar y totas las nits? (*pausa.*)
- PABLO Avuy ho sabrás.
- CARLOS És... que may sé á quina hora torna.
- PABLO Quan jo torno tú ja dorms.
- CARLOS Y aquella senyora, que 'm pochs días ha vingut tres vegadas... ¿qui es?
- PABLO Germana del Padre Ribalta, el teu antich director.
- CARLOS No la coneixía... ¿qué vol?
- PABLO Avuy, ho sabrás tot. (*surt Carmen.*)

ESCENA IX

Dits, CARMEN, després FRANCISCA

- PABLO Ola Carmen, ¿ja esteu llestos?
- CARMEN Sí, papa, ¿qué pot ser estorbo?
- PABLO No filla, no, al contrari.
- FRANCISCA Diu donya Filomena si els senyorets volen fer el favor d' anarhi.
- CARLOS }
CARMEN } Ay! ay! ¿per qué?
- FRANCISCA Com s' han aixecat sense dar las gracias.
- CARLOS Veu papá, quinas ganas de...
- PABLO Ah! no, noys, no; aneu, aneu si en un moment estareu llestos.
- CARMEN Ditxosa madrastra. (*mutis els dos.*)

ESCENA X

D. PABLO *sol.* Pausa. Luego CLIMENT.

PABLO Verdaderament casi no els reconech, ja diu be 'l Ramón: «el cor humá, es un llibre plé de misteris y tan dificil de llegir.

CLIMENT D. Pablo, á baix te 'l cotxe que l' espera.

PABLO Si algú 'm demana torno al moment. (*mutis.*)

CLIMENT (*sol.*) Molt bé diu, vaja aixó 'm sembla que no pot durar, ningú menja á n' aquesta casa, ni D. Pablo, ni els senyorets, tots parlan baix, menos donya Filomena, aquesta sí que parla ferm y s' ho tira tot á l' esquena; per lo que toca als senyorets á mi 'm sembla que ja ho entench, y hasta tinch por qu' aixís á la quieta no 'n fassin alguna... aquestas cartetas ab las monjas, y la reserva del senyoret Carlos m' donan molt mala espina... En fí Deu f ssi que m' equivoqui... empró lo que jo no m' explico, ni puch entendre de cap manera son totas aquestas anadas y vingudas de don Pablo sempre ab el cotxe á la porta, cada dia que passa, nous misteris, sempre s' els fa tart, tothom va depressa, y ningú fa rés, si ja fos curiós, si no que tinch un natural que may m' hi cuydadat mes que delo que 'm pertoca... diria...

ESCENA XI

CLIMENT y RAMÓN

- RAMÓN Climent, ¿ahont es la clau de la porta del jardí?
- CLIMENT Suposo que l' una la té vosté.
- RAMÓN Ben suposat... ¿y l' altre?
- CLIMENT La té un servidor... ¿qué la vol?
- RAMÓN. Sí, dómla, aixís en tindré dugas, (*Climent li dona la clau*) pero festa un cárrech que no en tinch cap (*s' en va y torna.*)
- CLIMENT Un altre cosa que no entench... no hi ha dupte que tinch un cap molt petit.
- RAMÓN Climent, vina un moment.
- CLIMENT Tot seguit. (*mutis 'ls dos*).

ESCENA XII

CARMEN y CARLOS

- CARMEN Mira Carlos, jo no puch aguantá més, aixó ja es masa, estich resolta y no hi valen consells de Sor Adela, ni las tevas rahóns.
- CARLOS No, no 't cansis, per que jo tampoch puch mes, á quansevol puesto antes que quedarme aquí, jo ho sento per el papá, pero potser ens hi moriríam y encara tindria un disgust més fort.
- CARMEN Quan veig á donya Filomena, tan satisfeta ocupant el puesto de la mamá, el coll s' hem núa y tinch unas ganas de plorar

y una malicia que de bona gana l' agafaria pel monyo y d' una estirada...

CARLOS No, Carmen, no; ja sé que no ho farás, ni pensarhi, el papá tindria un disgust y encara hi perderiam, recordat que á las malas sols várem conseguir...

CARMEN Bueno, donchs que vols fer, jo aixís no puch estarhi, de cap manera, ni un día més. Mira, ara quant vinga el papá, parlali y surtímne d' una vegada.

CARLOS Val més que li parlis tú, en farà més cás, jo ja t' ajudaré.

CARMEN No, creume, has de ser tú, tú 'n saps més.

CARLOS T' equivocas.

ESCENA XIII

Dits y RAMON

RAMÓN Escolteu. ¿Voleu que li parli jo?

CARLOS ¿Vosté... ja sap..?

RAMÓN No 's necessita molta penetració.

CARMEN Oh! ens ho diu de veras?

RAMÓN Que vos he enganyat may?

CARLOS No may; y cregui que l' hi agrahiriam ab tota l' ánima tant la Carmen com jo; miri don Ramón, no s' ofengui, reconech lo molt que val la seva germana, bona, virtuosa tot lo que vulga, pero vosté ja coneix que de mamá no n' hi ha més qu' una.

RAMÓN Tant 'm faig cárrech de las vostras rahóns.

CARLOS No, de rahó precisament, no 'n tením cap.

RAMÓN Bueno, pues dels vostres sentiments... ó de las vostras antipatías, com vulgueu; tant crech còmpendrà lo que vos passa, que jo m' obligo á parlar al vostre papá

en la forma y modo que vosaltres m' indiqueu, y si per altre part voleu que fassi entendre á la meva germana...

CARLOS No, no, moltes gracias, don Ramón, pero á la seva germana crech que val més no dirli una paraula, podria ofendres y tant la Carmen com jo ho sentiríam.

RAMÓN Com volgueu v ¿quan creyeu convenient?

CARLOS Per mí com més aviat millor.

CARMEN Y per mí també.

RAMÓN ¡Pst! calleu, m' sembla que 'l sento... sí... no hi ha dupte es ell.

CARLOS }
CARMEN } Donchs ara, sí, ara mateix.

ESCENA XIV

Dits, D. PABLO

PABLO ¿Ahont son els novs?

RAMÓN Aquí els tens.. y á propòsit, acaban de ferme un encárrech, t' haig de parlar, pocas parau'as. y si pot ser ara millor.

PABLO Digas, ¿qué hi ha?

RAMÓN Pues, hi ha, que tan en Carlos com la Carmen... no volen, es á dir... no poden estar més en aquesta casa, aquí s' hi anyoran. La madrastra; no, no, ja veurás anomeném las cosas per el seu nom. La madrastra s' els fá cada día més antipática més insufrible... y més insoportable

PABLO Has acabat? Donchs fesme el favor d' anarten ab la madrastra, y deixans sols.
(*surt Climent.*)

ESCENA XV

Dits y CLIMENT

- CLIMENT Señor...
- PABLO ¿Qué vols?
- CLIMENT Vol tenir la bondat. (*parlan brix y apart.*)
- RAMÓN. (*ab molt carinyo y casi abessant als noys.*)
Me s m'ha que no vos podeu queixar, he fet quan he pogut.
- PABLO Ramón! vés que 't diu en Climent. (*mutis Ramón y Climent. Quedan sols D Pablo, Carlos y Carmen. Don Pablo ajusta totas las portas, y ab molta calma s' acosta als noys.*)
- PABLO Carlos, vina, acostat, tú també Carmen, vina, senteuvos y escolteu... més... aixís. ¿Qué vos faig por? ¿per qué encomanar al Ramón lo que vosaltres podeu dirme? aquí estich per escoltarvos... vamos, comensa tú... Carmen, estich disposat á sentirho tot... á ferho tot per vosaltres... basta á treurer de casa á la madrastra.
- CARMEN No papá, no, aixó ja coneixem que no pot ser... pero... ¿per qué no 'ns en aném d' aquesta casa?
- PABLO ¿Ja sabeu lo que 'm demaneu? Aquesta casa es nostra, sempre ho ha estat, aquí van morir els meus pares que al cel sigan, aquí vareig neixer jo, aquí heu nascut vosaltres, aquestas parets están per mí plenas de recorts jo 'm creya que també ho estaria per vosaltres.
- CARMEN Ay! papá!
- PABLO Vamos digas ¿per qué vols anarten?
- CARMEN ¡Ay papá!.. el per qué, no sé explicarho,

es veritat que jo no puch veurer á una altre dona ocupant el puesto de la mamá pero encara que aquesta dona no hi fos, tampoch podria estarmhi aquí... jo m' hi anyoro, y la veig per tot á la mamá tot me la recorda, cada objecte, cada moble, cada paraula, cada vegada que truncan, tot, hasta l' aire que respiro, com si fos á casa, á taula, al teu cuarto... y encare més de nit, quan estich desvetllada y suspiro, me sembla que la sento dihentme «que tens filla meva», ab aquella veu tan dolosa com m' deya «dorm, filla, dorm»... y m' agafa una tristor, y no dormo... y ploro... y crido á la mamá, y la mamá no vé may!.. may!.. ¡may! (*plora, pausa.*)

PABLO
CARLOS

¿Y á tú Carlos també 't passa?

Sí, papá, sí... mira fá tres días tots erau fora, hasta els criats; la Carmen había sortit ab donya Filomena, els balcóns estavan oberts, el sol entrava fins aquí... donchs aixís hi tot 'm va agafar una fredat... com no había sentit may... m' semblava que la mamá hi era, y que 's passejava per totas las salas de la casa... y jo d' aquí al meu cuarto, luego al menjador, després á la saleta... fins que per primera vegada, desde qu' he tornat... vaig entrar al teu cuarto... al cuarto de la mamá, y la vareig veure... dreta, tranquila, casi somrient... em vá fer un salt el cor... Ay! papá! quin panteig; devant d' aquell retrato que tantas vegadas había passat indiferent, m' hi vareig quedar clavat... no sé quan temps, els meus ulls fixos á n' els seus... ella mirantme ab una doladura y una compassió... y jo plorant l' hi deya... «parla mamá... párlam»... no, no; no vá parlar... pero m'

en va dir de cosas, que may sabré explicar... vareig caurer agonollat dientli: «Ay mamá! si fóssis de debó, si fóssis viva, com t' ompliria de petóns... perdónam mamá, perdónam tants disgustos com t' he dat... (plora; petita pausa.)

PABLO Y tú, Carmen... ¿també li demanarías perdó?

CARMEN Ay! Mamá meva!.. ab tota l'ánima. (pausa)

PABLO Donchs la mamá ja vos ha perdonat.

CARLOS } (gran sorpresa.) La mamá!

CARMEN } Sí, la mamá.

PABLO } ¿No es morta?

CARMEN } No.

PABLO } ¿Es viva?

CARLOS. } Sí.

PABLO } (Casi á la vegada.) ¡Viva! ¿es viva la

CARMEN } mamá?

PABLO } ¿La voleu veure?

CARLOS } ¿A la mamá? ¿ahont es? ¿ahont ets mamá?

ESCENA ÚLTIMA

ISABEL *surtint ràpidament per la porta del foro, després*
RAMÓN y FILOMENA

ISABEL ¡¡¡Aquí fills meus!!!

CARLOS } Mamá! mamá meva! (gran abraçada.)

CARMEN } Mamá de la meva ánima!

ISABEL Als meus brassos fills meus! Aquest es el vostre puesto! (pausa plena de plors.)

CARMEN ¿No erats morta mamá?

CARLOS. ¿Pero com pot ser? si tú...

ISABEL Sí, fills, sí; jo soch la del retrato, gracias á la ciencia del amich Ramón, tot ha es-

- tat obra seva; y á tú, Filomena, com podré pagarte haber fet de mí la mare més ditxosa y el ser més felís.
- FILOMENA** Ja m' ho aniré cobrant ab abrassadas. (s' abrassan.)
- PABLO** ¿Y ara voleu que vos expliqui..?
- CARLOS** Tot ho enteném papá.
- PABLO** Tot per el vostre be, y ara recordeuvos d' aquets sis mesos de dol.
- ISABEL** Sis sigles han estat per mí, mes ja no hi ha cuidado els he vist plorar, mira encare ploran, el cor me diu que tot ha cambiat per sempre, y el cor d' una mare no s' enganya.

FÍ DE L' OBRA

DEL MATEIX AUTOR

Un terrós de sucre, cuadro en un acte. . . . i peseta.

UN LLIBRE ABSOLUTAMENT IN-
DISPENSABLE ALS AFICIONATS

Catàleg d'Obres Teatral Catalanes

4.000 títols entre drames, comèdies, sainets, diàlegs,
monòlegs i sarsueles. Teatre d'infants i el més extens

REPERTORI SENSE DONE

A cada obra es detalla el nombre de personatges, homes i dones; si e
escrita en vers o prosa; si és còmica o dramàtica

Vegeu les seccions que conté el Catàleg

Obres en dos, tres o més actes, amb una o més dones.
Obres líriques en dos, tres o més actes, amb una o més dones.
Obres en un acte, amb una o més dones.
Obres líriques en un acte, amb una o més dones.
Obres en dos, tres o més actes, sense dones.
Obres líriques en dos, tres o més actes, sense dones.
Obres en un acte, sense dones.
Obres líriques en un acte, sense dones.
Monòlegs per a home.
Monòlegs per a dona.
Teatre d'infants en un o més actes.
Monòlegs per a nois.
Monòlegs per a noies.

Un volum d'unes 150 pàgines, 2 pessetes

Els qui vulguin rebre'l per correu, hauran d'afegir 0'40 ptes, per al fr.
queig certificat

Llibreria i Arxiu Teatral Mill

Carrer de Sant Pau, 21

BARCELONA